

HIDZRA

islamski informativni časopis

e_{tik}@asr

A ko govori ljepše od onoga koji poziva Allahu, koji dobra djela čini i koji govori 'Ja sam doista musliman.' (Sura Fussilet, ajet 33.)

ISTREBLJENJE U TIŠINI

Pipeline

Mandalay

MYANMAR

Naypyidaw

Septembar/ Oktobar 2017 / 1438 H.G. broj 80. godina 14. www.el-asr.com

e_{tik}@
rasprave

na društvenim mrežama

Savjeti za hifz Kur'ana
kroz primjer Džibrila i Allahovog Poslanika

pročitaj više >>>

U PRIPREMI

www.islamske-knjige.com

Pred vama je drugi tom djela Vodič za muslimansku porodicu od uvaženog alima, doktora Safeta Kuduzovića. Djelo Vodič za muslimansku porodicu...

- ❖ Predstavlja prvu enciklopediju pitanja i odgovora na bosanskom jeziku
- ❖ Tretira najbitnija akaidiska pitanja, podijeljena u sedamnaest tematskih cjelina
- ❖ Najbitnija pitanja o taharetu – čistoći, podijeljena u deset tematskih cjelina
- ❖ Najbitnija pitanja o namazu, podijeljena u dvadeset sedam tematskih cjelina
- ❖ Najbitnija pitanja o postu, podijeljena u dvanaest tematskih cjelina

U ovom djelu autor je razmatrao i davao odgovore na razna pitanja koja se tiču doktrinarnog i praktičnog segmenta islama. Osnovne karakteristike odgovora na sva pitanja jesu naučni pristup i umjerenost, bez navođenja opširnih rasprava među islamskim učenjacima, niti skraćenih odgovora koji ne bi dovoljno pojasnili određenu problematiku, osim u iznimnim situacijama gdje je bilo potrebno studioznije i opširnije pristupiti određenom pitanju. Autor se u ovom djelu pozivao prvenstveno na kur'anske i hadiske citate, potom na praksu prvih generacija muslimana i islamskih pravnika nakon njih, kao i na mišljenja savremenih učenjaka. Preferirajuće mišljenje birano je shodno dokazima, bez imalo izvještačenosti ili naučne pristrasnosti, što je najbolji metod u iznalaženju ispravnijeg mišljenja u pitanjima u pogledu kojih postoje razilaženja.

U pisanju ovog djela autor je koristio originalnu hadisku literaturu, a mišljenja islamskih učenjaka prenosio je iz kapitalnih mezhepskih djela, što je ovoj studiji dalo posebnu vrijednost i autentičnost. Autor je, također, pokazao visok stepen poštivanja islamskih učenjaka i njihovih mišljenja, iako je u datom momentu smatrao da neka od tih mišljenja nisu zasnovana na posebno jakim dokazima.

U djelu Vodič za muslimansku porodicu autor je, Allah ga nagradio i poživio u dobru, obradio i analizirao brojna poglavlja, kao što su: zekat, dženaza, hadž i umra, sira, tefsir, hadis i hadiska nauka, islamska jurisprudencija – usuli-fikh, kurban, propisi o novorođenčetu, brak i bračno pravo, kupoprodaja, nasljedno pravo, zakletva i zavjet, odjeća, ukrasi, hrana i piće, etika, ahlak, pokloni, trudnoća, dojenje, odgoj djece, dobročinstvo prema roditeljima, propisi vezani za Kur'an, propisi o komunikaciji žene s muškarcem strancem, odnos žene prema društvu, prava žene u islamu, poslaničko i medicinsko liječenje, odnos vjernika prema nemuslimanima, propisi o sportu, igri i zabavi, propisi o haram imetku, tumačenje snova, pokajanje i dova, i druga poglavlja. Molimo Uzvišenog Allaha da na Sudnjem danu ovo djelo bude dokaz za nas, a ne dokaz protiv nas!

Stichting Hidžra

SPECIFIKACIJE O KNJIZI:

Naslov knjige: Vodič za muslimansku porodicu (drugi tom) enciklopedija pitanja i odgovora

Autor: Dr. Safet Kuduzović

Izdavač: Stichting Hidžra, Nederland

Format: B5 (tvrdi uvez)

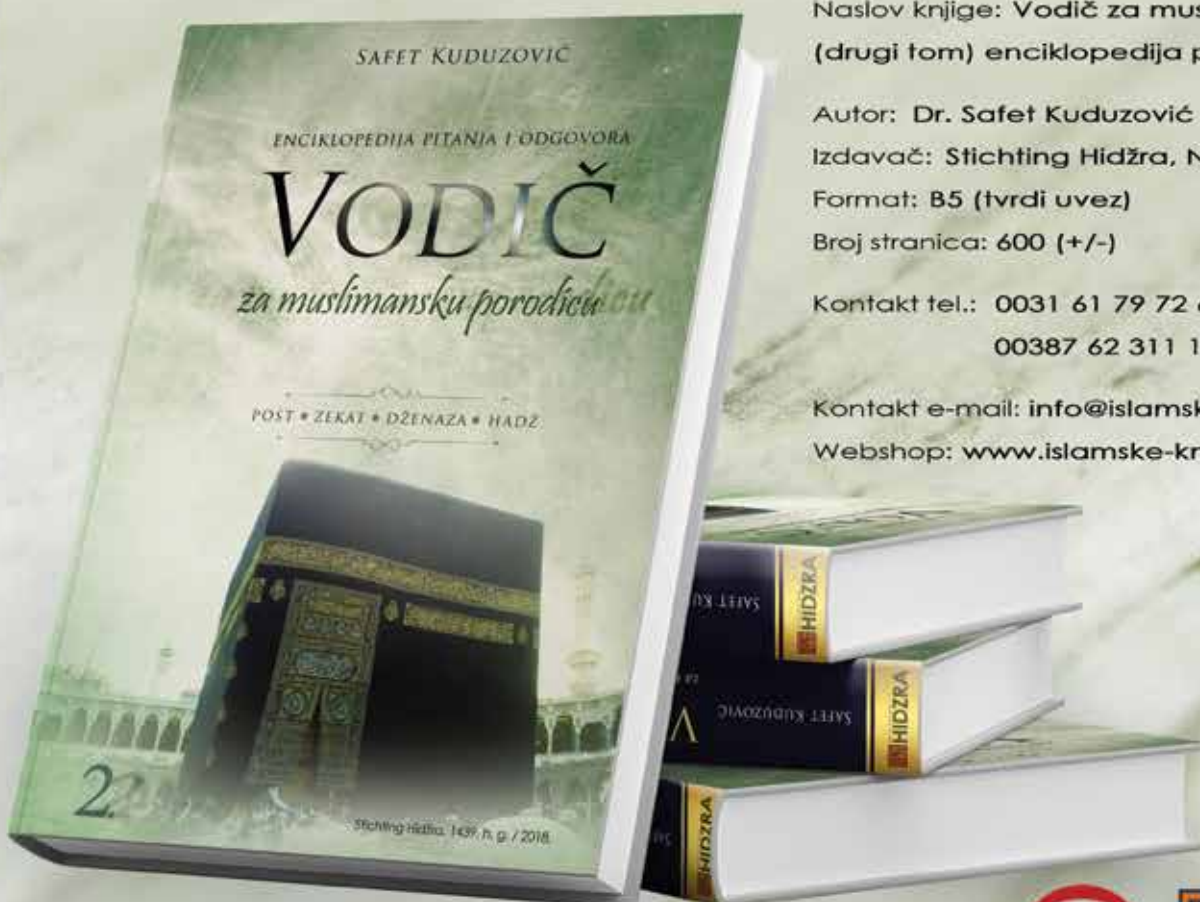
Broj stranica: 600 (+/-)

Kontakt tel.: 0031 61 79 72 659 (NL) ili

00387 62 311 101 (BiH),

Kontakt e-mail: info@islamske-knjige.com

Webshop: www.islamske-knjige.com

Izdavač
Stichting Hidzra
Vertweg 13,
5301 TA Zaltbommel
Nederland

Telefon redakcije:
(0031) 617332323
E-mail: redakcija@el-asr.com
Internet: www.el-asr.com
Registracija: ISSN 18730795

REDAKCIJA

Urednik
Šerif Fazlić

Šerijatska recenzija
Mr. Osman Smajlović

Menadžment
Nedžad Jusufović

Stalni saradnik
Hasan Stranjac

Marketing
Amer Husić
Edin Zukić

DTP
Senad Redžepović

Dizajn naslovne strane
Nihad Silić

Web stranica
Ensar Hadžiselimović

Pretplata
Enes Jakupović

Lektura
Sumeja Đurić, prof.

U ovom broj pišu:
Dr. Safet Kuduzović
Dr. Hakija Kanurić
Hfz. mr. Muhammed Fadil Porča
Mr. Osman Smajlović
Mr. Elvedin Pezić
Hfz. Nedim Botić, prof.
Hajruddin Tahir Ahmetović, prof.
Semir Vatric, prof.
Munir Zahirović, prof.
Amir Durmić, prof.
Nevad Alijagić, prof.
Halil ef. Makić
Hasan Stranjac
Abdullah Nasup
Edis Vejselović
Nurmina Strika

Septembar/Oktobar 2017/1436 H.G. broj 80

INFORMACIJE O PRETPLATI

ZA BOSNU

Godišnja pretplata : 27,00 km
Godišnja elektronska pretplata: 15,00 km

GRUPNE GODIŠNJE PRETPLATE

ZA BOSNU

(Ovo znači da se više osoba iz jednog mjesta pretplati da dobivaju list na jednu adresu)

2 komada	42,00 km
3 komada	57,00 km
4 komada	72,00 km
5 komada	87,00 km
6 komada	102,00 km
7 komada	117,00 km
8 komada	132,00 km
9 komada	147,00 km

CIJENA PO BROJU ZA DŽEM'ATE

10 komada sa poštarinom	27,00 km
15 komada sa poštarinom	42,00 km
20 komada sa poštarinom	54,00 km
itd.....	

INFO/ NARUDŽBE

Tel: **062311 101**
E-mail: **marketing@el-asr.com**

Obavezno nas kontaktirajte, u vezi načina uplate na gornji email ili telefon.

INFORMACIJE O PRETPLATI

IZVAN BOSNE

Godišnja pretplata za Evropu: € 30,00
Godišnja pretplata izvan Evrope: € 45,00
Godišnja elektronska pretplata: € 15,00

GRUPNE GODIŠNJE PRETPLATE

ZA EVROPU

(Ovo znači da se više osoba iz jednog mjesta pretplati da dobivaju list na jednu adresu)

2 komada	€ 45,00
3 komada	€ 55,00
4 komada	€ 90,00
5 komada	€ 100,00
6 komada	€ 110,00
7 komada	€ 120,00
8 komada	€ 130,00
9 komada	€ 140,00

CIJENA PO BROJU ZA DŽEM'ATE

10 komada sa poštarinom	€ 25,00
15 komada sa poštarinom	€ 37,50
20 komada sa poštarinom	€ 50,00
25 komada sa poštarinom	€ 62,50
30 komada sa poštarinom	€ 75,00
35 komada sa poštarinom	€ 87,50
itd.....	

INFO/NARUDŽBE

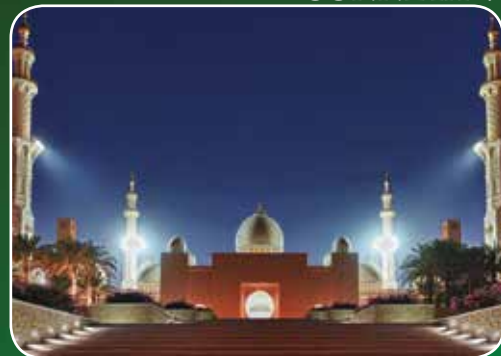
Tel: **0031 6 17700257**
E-mail: **pretplata@el-asr.com**

Uplate za Evropu:

IBAN: **NL94INGB0005010803**,
SWIFT/BIC: **INGBNL2A**,
IME BANKE: **ING Bank**
Na ime: **Stichting Hidzra**

Obavezno nas kontaktirajte, prije ili poslije vaše uplate, zbog vaše adrese i drugih podataka.

- 6** Savjeti sljedbenicima ehli-sunneta vel-džemata
Dr. Sefer b. Abdurrahman el-Havali
- 10** Zašto musliman mora davati zekat?
Dr. Safet Kuduzović
- 12** Zemlja ne jede tijela vjerovjesnika i šehida
Halil ef. Makić
- 15** Etika rasprave na društvenim mrežama
Dr. Hakija Kanurić
- 18** Dešavanja u svijetu
- 20** Istrebljenje u tišini
- 22** Muslimani u Ujedinjenom Kraljevstvu
Hasan Stranjac
- 25** Stav ehli-sunneta o instituciji imameta – vodstva u islamu
Amir Durmić, prof.
- 28** Koristi hadža
Hfz. mr. Muhammed Fadil Porča
- 30** Zanimljivosti
- 32** Oproštajni hadž
Abdullah Nasup
- 36** Allahovo lijepo ime El-Varis
Hajruddin Tahir Ahmetović, prof.
- 38** Savjeti za hiŕ Kur'ana kroz primjer Džibrila i Allahovog Poslanika
Hfz. Nedim Botić, prof.
- 40** Ako uradiš loše djelo, nakon njega uradi dobro, koje će izbrisati ono loše...
Hajruddin Tahir Ahmetović, prof.
- 44** Kutak za mlade
- 46** U potrazi za blagošću
Nevad Alijagić, prof.
- 49** Donošenja salavata na nekoga mimo Božijih poslanika
Mr. Osman Smajlović
- 52** Ljubav, strah i nada – temelji istinskog vjerovanja
Semir Vatrić, prof.
- 54** Pitanja i odgovori
Dr. Hakija Kanurić
- 56** Kućni ljubimac
Edis Vejselović
- 58** Teškoće u učenju kod djece i kada na njih posumnjati?
Nurmina Strika

Najveća Allahova blagodat prema ljudima, poslije vjerovanja koje je ulio u njihova srca, jeste to što ih je učinio sljedbenicima sunneta, a ne sljedbenicima strasti i novotarija. Stoga, ljudi su dužni da da prihvate tu blagodat od Njega, da Mu budu zahvalni i da Ga iz zahvale veličaju spominjući tu blagodat. Ujedno, prihvatiti blagodat i biti na njoj zahvalan znači i biti svjestan veličine i vrijednosti blagodati, i čvrsto je čuvati i strahovati od njenog nestanka zbog svojih grijeha i zbog nemarnosti prema uzrocima ustrajnosti.

IZDVAJAMO

ETIKA RASPRAVE NA DRUŠTVENIM MREŽAMA

Neslaganje i razilaženje u mišljenju sasvim je prirodno. Različiti, suprotni stavovi i nesuglasice mogu se prevazilaziti na razne načine, a najefikasniji metod jeste razgovor. U našem vremenu društvene mreže u tome igraju veliku ulogu, međutim, nerijetko su one poprište žestokih rasprava i debata, koje često prelaze granice prihvatljivog dijaloga i prerastaju u vrijeđanje, svađe i verbalne ratove širokih razmjera.

Rasprava podrazumijeva pobijanje dokaza dokazom s ciljem da se oponent porazi i potvrdi neispravnost njegove tvrdnje i stava.

Osvrnemo li se na Allahovu knjigu – časni Kur'an, uočit ćemo da se u nekim ajetima pohvalno govori o raspravi, dok drugi ajeti raspravu osuđuju i zabranjuju. To znači da rasprava može biti pohvalna, ali isto tako i zabranjena. Imam Zehebi u svom djelu Veliki grijesi spominje raspravu i kaže: "Ako se rasprava vodi da bi se prepoznala istina i potvrdila – to je pohvalna rasprava, a ako se rasprava vodi da bi se istina odbila ili se vodi bez znanja – to je pokuđena rasprava. Prema ovoj podjeli, shvataju se ajeti i hadisi o dozvoljenosti i pokuđenosti rasprave." (*El-Kebair, str. 221*)

15

25 STAV EHLI-SUNNETA O INSTITUCIJI IMAMETA – VOĐSTVA U ISLAMU

Odabir i ustoličenje vrhovnog vođe svih muslimana kolektivna je obaveza ummeta, a na tu obavezu ukazuju Kur'an, sunnet i konsenzus sljedbenika sunneta. Imamet je vrsta ugovora između ummeta, tj. svih muslimana i imama – vođa i predvodnika, čiji je primarni cilj uspostava hilafeta utemeljenog na principima vjerovjesništva, kako bi se očuvala vjera, ali i regulirala ovosvjetska pitanja i interesi. Vrhovni imam – halifa bira se na nekoliko načina: konsenzusom muslimana, odabirom i prisegom koju mu daju ugledne i mjerodavne ličnosti iz različitih branši i profesija koje predstavljaju sve muslimane, ukoliko halifa lično postavi svoga nasljednika, ako silom, tj. pučem, dođe na vlast, a potom se muslimani slože i prihvate ga kao halifu.

U POTRAZI ZA BLAGOŠĆU

Aiša, radijallahu anha, prenosi da su židovi došli Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekli: "Es-samu alejkum! – Smrt vama!", pa je Aiša rekla: "Na vas! Allah vas prokleo i rasrdio se na vas!" Tada je Poslanik rekao: "Aiša, polahko! Budi blaga i čuvaj se grubosti i nepristojnosti!"

"Zar nisi čuo šta su rekli?", upitala je. "A zar ti nisi čula šta sam ja rekao? Odgovorio sam im, pa će meni biti uslišano ono što sam im rekao, njima neće ono što su oni meni rekli", odgovorio je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. (Buhari)

46

Savjeti

sljedbenicima ehli-sunneta vel-džemata

NAJVEĆA ALLAHOVA BLAGODAT PREMA LJUDIMA, POSLIJE VJEROVANJA KOJE JE ULIO U NJIHOVA SRCA, JESTE TO ŠTO IH JE UČINIO SLJEDBENICIMA SUNNETA, A NE SLJEDBENICIMA STRASTI I NOVOTARIJA. STOGA, LJUDI SU DUŽNI DA PRIHVATE TU BLAGODAT OD NJEGA, DA MU BUDU ZAHVALNI I DA GA IZ ZAHVALE VELIČAJU SPOMINJUĆI TU BLAGODAT. UJEDNO, PRIHVATITI BLAGODAT I BITI NA NJOJ ZAHVALAN ZNAČI I BITI SVJESTAN VELIČINE I VRIJEDNOSTI BLAGODATI, I ČVRSTO JE ČUVATI I STRAHOVATI OD NJENOG NESTANKA ZBOG SVOJIH GRIJEHA I ZBOG NEMARNOSTI PREMA UZROCIMA USTRAJNOSTI.

Jedna od velikih Allahovih blagodati danas jeste i širenje sunneta, te postepeni nestanak novotarija i raznoraznih ateističkih ideologija, starijih i novijih. Ali, šejtan, kada god izgubi nadu da će biti obožavan u ovom ummetu, zadovolji se unošenjem razdora među muslimanima.

Znajte da je ispravno ophođenje prema pripadnicima kible jedini ispravni put do ujedinjenja ummeta, zato što je ono zasnovano na šerijatskim pravilima izvučenim iz tekstova objave, a ne na pukom vaganju između štete i koristi, kao što to mnogi misle. Pojašnjavanje ovih pravila smatra se bitnim dijelom menhedža *ehli-sunneta vel-džemata* bez čijeg slijedenja ummet neće postići jedinstvo niti ostvariti pobjedu, osim onoliko koliko ga slijedi i prihvati se

njegovih smjernica.

Shodno spomenutom, dužnost je da jedni druge posavjetujemo i podsjetimo na bitna pravila, naročito kada su u pitanju pravila u ophođenju prema ostalim pripadnicima kible.

- Put slijedenja sunneta, kao što je najispravniji i najtačniji, isto tako je i najobuhvatniji i najmilostiviji put. To je put koji je objedinio one prve muslimane koji su druge pretekli u hajru, muhadžire i ensarije, zajedno sa nekim muslimanima beduinima, a između te dvije skupine samo Allah zna koliko ima imanskih stepeni, kao što je to Allah pojasnio u suri Et-Tevba. Sljedbenici ovog puta, oni koji njime istinski koračaju, oni su prvi koji ulaze u okvire ovog odabranog ummeta: “**Za-**

tim smo učinili da Knjigu naslijede oni Naši robovi koje Mi izaberemo; bit će onih koji će prema sebi nepravdu učiniti, bit će onih čija će dobra i loša djela podjednako teška biti, i bit će i onih koji će, Allahovom voljom, svojim dobrim djelima druge nadmašiti – to je velika počast i odlika.” (Fatir, 32) Onaj među njima ko prema sebi nepravdu učini neće biti nesretan sve dok ide uz one koji pretiču druge u dobrim djelima. Naprotiv, jedni druge vode naprijed i jedni druge dopunjavaju i popravljaju. Svi oni idu ka lijepom završetku, pa neki će ući kroz svih osam džennetskih vrata, dok će neki ući samo kroz jedna vrata, a neki će pak biti između toga. Bit će onih koji će ući u Džennet noseći na svojim plećima *emanet* i obavljajući dužnosti vjerovje-

snika (a to su učenjaci), ali bit će i onih koji će u Džennet ući izgovarajući riječi *tehlila* u odabranim vremenima, ili puštajući suzu u zadnjim satima noći, ili stavljajući dirhem u ruku siromaha, ili uklanjajući trnovitu granu sa puta koji koriste muslimani.

- Sljedbenici ovog puta razlikuju se po sposobnostima i nadarenosti, ali istog su menhedža i jedinstvenih ciljeva. Među njima ima boraca na Allahovom putu, onih koji naređuju dobro i odvrćaju od zla, onih koji tumače Kur'an, onih koji poznaju hadis, onih koji su stručnjaci za arapski jezik, pjesnika, ali i onih običnih muslimana koji se pokoravaju Allahu i Poslaniku, *sallallahu alejhi ve sellem*, pa makar ne posjedovali mnogo šerijatskog znanja. Dakle, svaki musliman kojem novotari nisu izokrenuli *fitru* smatra se od njih – pripada sunnetu, poput novorođenčeta koje se rodi u islamu pa ga roditelji ne odvedu u judaizam ili kršćanstvo ili vatropoklonstvo.

Pripadnici sunneta i sljedbenici Pravog puta ispunjavaju svoja prava prema ummetu onako kako je to naredio *šerijat*. Pa tako, kada je posrijedi ophođenje prema Allahu i ispunjavanje Njegovih prava, *šerijat* je ulazak u Džennet i vječni uspjeh vezao za termin *imana*, kao što se navodi u mnogim kur'anskim ajetima; ali kada je u pitanju ophođenje prema ljudima, ipak je vezao prava, zaštitu života, imetka i časti za termin *islama*. Poslanik, *sallallahu alejhi ve sellem*, rekao je: "*Svakom*

muslimanu zabranjeni su život, imetak i čast drugog muslimana"; "*Šest je prava muslimana prema drugom muslimanu...*"; "*Pravi musliman je onaj od čijeg su jezika i ruku mirni ostali muslimani.*"

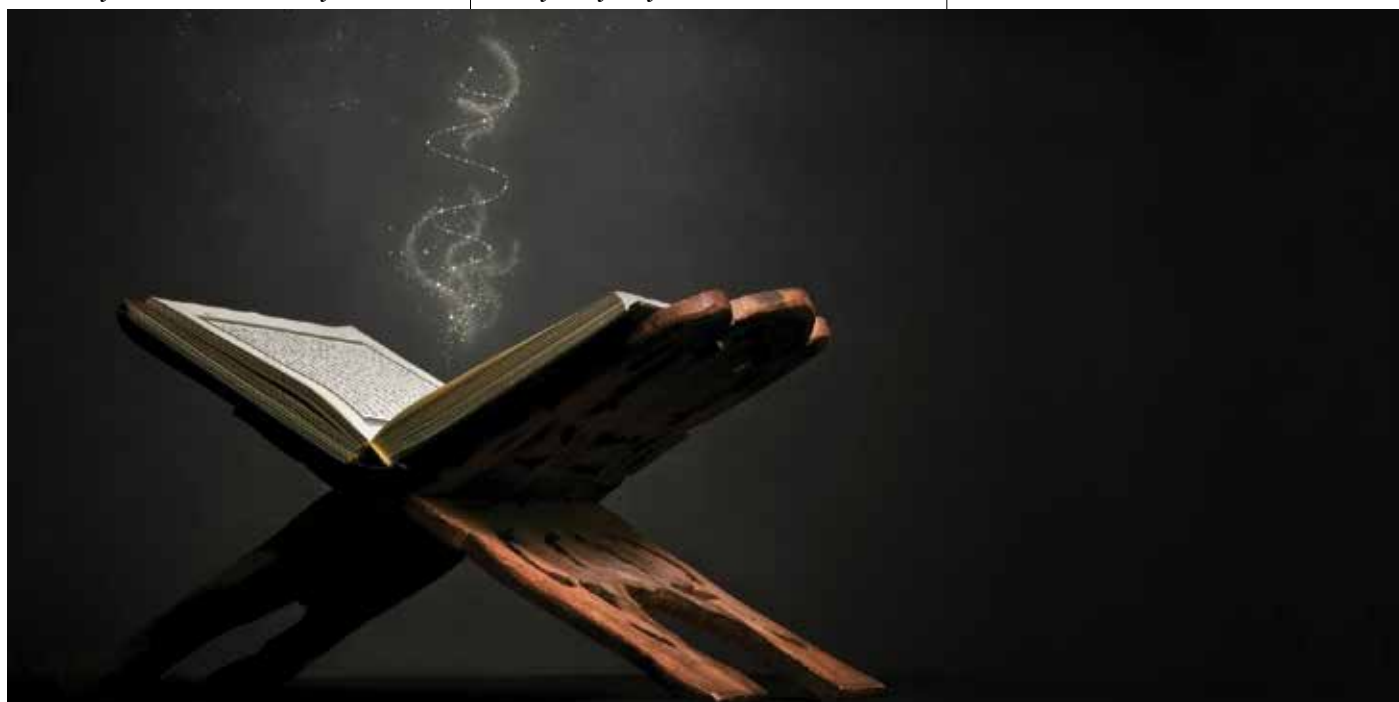
Onome ko je musliman pripadaju sva ova prava i ne gubi ih osim uz jasan dokaz/ubjeđenje ili šerijatsku/vjersku korist (ar. *el-masleha*). Uzvišeni Allah nazvao je dvije međusobno sukobljene skupine muslimana – mu'minima/vjernicima, ukazujući time na to da je pritrđeno da ostali muslimani ispunjavaju prava prema njima: "**Zaista su vjernici prava braća, zato pomirite vaša dva brata...**" (El-Hudžurat, 10)

- Sljedbenici ovog puta ne zanemaruju pritrđene propise i temeljna vjerska načela zbog novonastalih situacija i iznimnih propisa. S tim u vezi, jedno od pritrđenih vjerskih načela spomenutih u jasnim ajetima i vjerdostojnim hadisima jeste: "*Obaveza ujedinjavanja među muslimanima*", a od iznimnih propisa je: "*Ignoriranje/bojkotovanje novotara i velikih grješnika*". Pa tako, onda kada šerijatska korist nije preovladavajuća, neće se primjenjivati taj propis, a ujedno, to je od propisa koji se mijenjaju shodno promjeni stanja i situacija i moguće je da učenjaci imaju različito mišljenje (*idžtihad*) u vezi s tim.

- Onaj ko klanja namaz, okreće se prema kibli i jede ono što oni zakolju – smatra se jednim od njih, pripada mu ono što njima pripada i sljeduje ga ono što njih sljeduje, a obračun za ono što

taji u sebi polagat će pred Uzvišenim Allahom. U nijet muslimana neće se ulaziti, niti će se tragati za tajnim mahinama, niti će se ružno misliti o njima, niti će se zavidjeti onima koji su duže u vjeri, niti će se muslimani dijeliti po nadimcima i imenima, pa makar se radilo i o najplemenitijim nadimcima kao "*muhadžiri i ensarije*", jer ti nadimci, kada se spomenu, spomenu se radi pohvale i ujedinjavanja ili isticanja i upoznavanja. Šta koristi *mu'tezilijama* to što sebe nazivaju "*sljedbenici tevohida i pravde*" i šta koristi sufijama to što sebe nazivaju "*evlijama*"!? Pa, zar prije svih njih židovi i kršćani nisu rekli: "**Mi smo djeca Allahova i miljenici Njegovi**" (El-Maida, 18)!?

- Sljedbenici sunneta smatraju novotarijom ispitivanje ljudi na osnovu ljubavi i mržnje prema nekoj grupaciji ili pojedincu, na koje su upozorili ispravni prethodnici (*selefu-salih*). Ljubav/prijateljstvo i mržnja/odricanje bivaju radi istine i jasnih činjenica, a ne radi pukih parola i običnih nadimaka. U njihovom malom/lokalnom džematu uzor je velikom/globalnom džematu muslimana. Pa, kao što su dužni klanjati onako kao što je klanjao Allahov Poslanik, *sallallahu alejhi ve sellem*, i njegove pravedne halife i da njihov imam bude od sljedbenika sunneta, bez da zabranjuju licemjerima i grješnicima ulazak u džamiye i obavljanje namaza zajedno uz njih, isto tako dužnost je da se globalno ujedine na sunnetu, ali u njegovom opširnijem

i obuhvatnijem značenju, a to podrazumijeva da se onima koji pri sebi imaju pojedine novotarije ili grijeha ne zabranjuje da zajedno uz njih pomažu islam i bore se protiv zajedničkog neprijatelja. Međutim, i pored toga, oni ulažu krajnji trud i napor u pozivanju takvih da se poprave, isto kao što imam u džamiji podučava svoje džematlije na koji način da ispravno obave namaz, a to je itekako bolje od toga da grješnici/novotari imaju svoj poseban/odvojen mesdžid i svog zasebnog imama, pa da između ta dva mesdžida vladaju neprijateljstvo i netrpeljivost.

- Sljedbenici ovog puta snažni su i odlučni u slijedenju istine, ali bez pretjerivanja, i milostivi su prema stvorenjima, ali bez neutemeljenog olakšavanja i prelaženja granica. Oni naređuju dobro tako što ga sami čine i zabranjuju zlo tako što ga izbjegavaju i udaljavaju se od njega.

- Oni tačnom vagom vagaju i ne zakidaju, na kantar ispravnom mjerom mjere i ljudima njihova prava ne umanjuju. Sve vagaju pravedno i mudro. Kada su primorani, čine od dva zla manje i izbjegavaju od dvije štete veću; strpljivi su na manjoj od dvije zablude, biraju kraći od dva puta i lakši od dva izbora. Njihova pravda obuhvata mazluma iz bilo koje skupine ummeta i u njihovo znanje pouzda se svagi tragalac za istinom iz bilo koje grupacije i *milleta*. Za njih je pravda univerzalna vrijednost, a Allah je naredio pravdu svakome, prema svakome i zbog svakoga. Pravda je univerzalna vrijednost koju ne definira različita vjerska pripadnost, a kamoli manje razlike od toga. Rekao je Uzvišeni: **“...i neka vas mržnja koju prema nekim ljudima nosite, zato što su vam spriječili pristup Mesdžidul-haramu, nikako ne navede da prelazite granicu”** (El-Maida, 2). Prema tome, onaj ko ne pravi razliku između obaveze neprijateljstva prema nevjernicima i zulumčarima i obaveze pravednog postupanja prema njima, te ne izvršava istodobno obje obaveze, takav se ne smatra od onih koji razumiju vjeru (*ehlu fikh*) i istinski slijede Prvaka svih poslanika, sallallahu aejhi ve sellem, kojem je njegov Gospodar objavio da svima obznani: **“...i naređeno mi je da uspostavam pravdu među vama.”** (Eš-Šura, 15)

- Od njihove mudrosti u da'vi jeste da ističu vrline poznatih imama/predvodnika koje muslimani slijede, od učenjaka, odgajatelja, daija i sl. Pojašnjavaju da je uzrok njihovog ugleda među muslimanima i lijepih pohvala koje su stekli to što su slijedili istinu i borili se radi nje, a uspjeh u da'vi postigli su isključivo radi slijedenja sunneta. Oni koriste to kao da'vetsku metodu da pozovu u slijedenje sunneta one koji se pozivaju da slijede te iste imame, te da napuste slijepo slijedenje i fanatizam u pogledu njih i da pomognu vjeru onako kako su je pomagali i njihovi imami. Na taj način oni su se istovremeno pravedno postavili prema onima koji se slijede – imamima i mudro pozivaju one koji ih slijede od muslimana, identično metodi koju je koristio šejhul-islam Ibn Tejmijja kada bi govorio o četverici imama i drugima, kao Eš'ari i Adi b. Musafir.

- Sljedbenici ovog puta najviše potcjenjuju svoj *nefs*, u ime Allaha, najudaljeniji su od prizivanja potpunosti (u vjeri) i ne hvališu se parolama i nadimcima. Oni se, dakle, ne zadovoljavaju pukim pripisivanjem umjesto istinskog slijedenja, jer znaju da nije ni po njihovim željama, niti po željama ehlul-kitabija.

- Kada vode džihad, čine da'vu, naređuju dobro i odvrćaju od zla, pokazuju žestinu prema novotarima i u svim drugim djelima, ne idu naprijed niti nazad, osim na osnovu šerijatskog dokaza i uzimajući u obzir vjersku korist (*el-masleha*). Kada djeluju, djeluju pod motivacijom upućivanja *nasibata* mu'minima i iskrenog odnosa prema Allahu i Njegovom Poslaniku, a ne iz želje za osvetom, izivljavanjem i sramoćenjem drugih. Spremni su kazniti najbližeg prijatelja, ali i oprostiti najvećem neprijatelju, ako tako naređuju Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i ako tako nalaže sveopća korist za islam (*el-masleha*).

Radosni su kada se pokaje grješnik, prihvataju izgovore onih koji se pravdaju i dove Allahu da uputi nepokorne, zato što u svemu tome nemaju svojih ličnih interesa, nego žude za Allahovim licem. Trude se da izvedu narod u okrilje upute i ne raduje ih kada njihovi neistomišljenici počine grijeh ili zapadnu u novotariju, jer onaj koga takvo

nešto raduje, takav je zadovoljan da se griješi Allahu, a onaj ko je zadovoljan da se griješi prema Allahu, takav nema šta očekivati kod Allaha.

Prekrivaju mahane muslimana i ne tragaju za njihovim sramotama. Ne spominju greške učenjaka, osim s ciljem da pojasne ono što je istina, ali u svemu tome primjenjuju metodu vaganja između različitih mišljenja, a ne napade, uvrede i sl. Koliko god je moguće, nastoje opravdati islamske učenjake kada pogriješe.

Neki od učenjaka iz prvih generacija savjetovali bi vaize i hatibe da ne govore o grijesima muslimana i da ne iznose njihove sramote na minberima kako ne bi bili predmet izrugivanja ehlul-kitabija i mušrika. U značenje toga ulazi i sramoćenje raznoraznih islamskih pokreta u sredinama gdje su bezbošnici i novotari predvodnici i nadmoćni.

Mnogi ljudi ograničavaju „*sunetliju*” samo na onog ko je u potpunosti prihvatio sunnet i koji nema grešaka, niti pogrešnih razumijevanja, niti neznanja. S druge strane, nasuprot njima nalaze se oni koji smatraju „*novotarom*” samo one koji su zastranili prihvatajući osnove i temelje novotarija ili se pripisuju grupacijama koje su zasnovane na novotarskim temeljima ili se pripisuju novotarskim sektama u vezi s kojim je ummet jednoglasan da su sljedbenici zablude. Međutim, istina je da novotarija ima isti status kao i ostali grijesi: ima ih i velikih i malih, i jasnih i manje jasnih; i biti spašen svih novotarija u potpunosti je rijetkost među ljudima.

Većina ljudi pravi greške radi pogrešnog razumijevanja ili nenamjerno ili iz neznanja. Stoga, moguće je da pojedinac ili skupina s jedne strane revnosno i marljivo slijede sunnet, da s druge strane čine neku novotariju, kao što i mnogi novotari ponekad postupe u skladu sa sunnetom, ali poenta je u osnovama i temeljima menhedža. Uspjet će samo onaj kome Allah podari uspjeha, ali svako bi trebao najviše samog sebe koriti, tragati za ličnim mahanama i obnavljati svoj iman, a grupno bismo trebali jedni druge savjetovati bez osornosti i prihvatati istinu, ma od koga ona došla.

- Sljedbenike ovog puta ne sprečava traganje za potpunom da primijene

mudrost u ophođenju sa stvarnošću. Oni pozivaju u potpunu *Istinu*, bez manjkavosti, i apsolutno slijeđenje Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, bez odbacivanja, ali u primjeni svega toga prihvataju od ljudi variranje i postepenost. Sira/životopis Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, njihov je *menhedž* i on je njihov uzor u tome, a i u svemu drugom.

- Onaj čije je znanje ograničeno i koji je kratkovidan, takav nije u stanju dokučiti povezanost između čvrstog pridržavanja za temelje sunneta i ispravnog ophođenja prema ostatku ummeta, naročito prema onima s kojima se razilazi. Zbog toga je njegovo slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, manjkavo. Kao primjer za to možemo navesti one koji smatraju da njihovi neistomišljenici nemaju nikakva prava (hakkove) u vjeri, ili da je pravedno postupanje prema njima slabost i popuštanje, ili da vjeru ne mogu pomoći osim samo dosljedni i potpuni sljedbenici sunneta. Uzvišeni Allah, zaista, pomaže ovu vjeru i sa čovjekom koji je veliki grješnik ili sa narodima koji nemaju udjela u ahiretu, pogotovo u trenucima odlučujućih bitki, svejedno radilo se o oružanim bitkama ili akidetskim ili, pak, političkim. Zato se jednim od temelja sunneta smatra "*so-diti borbu pod komandom bogobožnog i grješnog vladara*", i ova borba, kao što obuhvata oružanu bitku na prvim linijama, isto tako obuhvata i političku, naučnu i da'vetsku bitku, sve dok je cilj borbe nanošenje štete otvorenom i jasnom neprijatelju vjere, koji bi, kada bi mu se ukazala prilika, nanio daleko više štete islamu od onog koji nije u potpunosti pravedan i nije odlučan na Pravom putu.

Mnogi učenjaci iz reda ispravnih prethodnika (*selefu-salih*) vodili su džihad u vojsci Hadždžadža b. Jusufa, iako niko od njih nije sumnjao u to da je on zalim i nasilnik. Isto tako, sljedbenici *ehli-sunneta vel-džemata* radovali bi se kada bi neke halife i vladari kaznili novotare, iako i oni sami (vladari) nisu na sunnetu u potpunosti: poput Mutevvekila i Halida b. Abdullaha el-Kasrija. *Ibret* (poenta) u svemu tome je poma-ganje vjere i uspostavljanje *šerijata*.

- Nužno je napraviti razliku između

onog koji poziva da se slijede Kur'an i sunnet, općenito, ali pri sebi ima pojedinine novotarije ili ideološka skretanja s Pravog puta, i između onog koji u osnovi poziva u novotariju i svoju zabludjelu ideologiju, a i jedni i drugi prisutni su u političkim bitkama. Postoje skupine koje na osnovu novotarije osnivaju političke partije, a imate i druge koji se pripisuju istoj novotariji, ali se razlikuju od prvih i pozivaju u islam općenito i rade u korist muslimana, svejedno zesebno ili pak pod zajedničkom zastavom islama.

Postoje oni koji su nekada u prošlosti zastupali zabludjele ideje poput socijalizma/komunizma, ali nakon toga krenu Pravim putem općenito, iako, možda, ne poznaju detaljno sve ono što je Allah objavio. Stoga, dužnost je napraviti razliku između takvih i onih koji i dalje vjeruju u socijalizam, nacionalizam i sl.

Historija islama prepuna je primjera kako je Allah pomogao islam protiv neprijatelja, poput krstaša, batinija, Mongola i drugih, preko ljudi koji nisu bili sljedbenici *ehli-sunneta vel-džemata* u potpunosti. Međutim, oni su se borili da bi pomogli islam, a ne da bi raširili svoje novotarije. Velika je razlika između ovih i, s druge strane, haridžijskih, rafidijskih i batinijskih država koje su postojale na istoku i na zapadu i koje su vodile bitke protiv muslimana koji ne misle isto kao oni, i to samo da bi ih uveli u svoju novotariju, pa makar i nasilu. S tim u vezi, islamske političke partije, kada se bore protiv otvorenih sekularista ili rafidija ili socijalista, svejedno vojno ili politički, one se ubrajaju u ovu prvu skupinu, i dužnost je pomoći ih protiv inovatorskih i nevjerničkih partija, kao što je dužnost i savjetovati ih da se prihvate slijeđenja čistog sunneta. Spoj između ove dvije stvari ne predstavlja problem onima koje je Allah nadario *fikhom* (razumijevanjem vjere) i *basirom* (znanjem, pronicljivošću).

Baviti se neprijateljstvom prema takvima, a sa druge strane zapostavljati borbu protiv pobornika novotarija i nevjerničkih ideologija, to je očigledna greška i promašaj. Još gore od toga jeste prijateljevati sa onima koji ne sude po Allahovom zakonu ili sa sekularistič-

kim partijama, a pokazivati neprijateljstvo prema partijama sa islamskim predznakom. Takvo nešto ne radi osim munafik, očigledni licemjer, ili onaj koga je Allah učinio slijepim i uskratio mu razumijevanje vjere i zdravo promišljanje. To je kao da sagradiš crkvu, a sa druge strane zaključaš džamiju pod izgovorom da oni koji klanjaju ne klanjaju po sunnetu; ili da pozivaš ljude da jedu strvinu, a ostave meso koje zakolju grješnici; ili da smatraš da je bolje nikako ne poznavati učenje Kur'ana od toga da te podučni onaj ko tečno uči, ali čini neke novotarije; ili da uzmeš abdest nečistom vodom, a ostaviš uzimanje abdesta vodom čija je čistoća sumnjiva.

- Onaj ko za sebe tvrdi da slijedi sunnet dužan je pripaziti se puta haridžija i njihovog *menhedža* u ophođenju sa drugima. Takvi su bili spremni pogubiti Abdullaha b. Habbaba, radijallahu anhu, ohalalivši njegovu krv, a poštediti kršćana – zimmiju uzimajući u obzir da je zaštićen ugovorom koji je potpisan između muslimana i zimmija. Borili bi se protiv pripadnika islama, a ostavljali bi obožavatelje *evsana* (idola, kipova). Rimljani, Mongoli i Perzijanci bili su pošteđeni njihovog zla, ali mnogi ashabi Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, tabiini, učenjaci i vjernici nisu bili pošteđeni. Ništa takvima ne koristi to što neki učenici (*tullabul-ilm*) za njih tvrde da su oni jedini na sunnetu i Pravom putu. Takve paušalne izjave jedan su od glavnih uzroka slijeđenja strasti, sljepila srca, odbijanja istine i zanemarivanja pravde – da nas Allah sačuva i spasi!

Draga moja braćo vjernici, znajte da Allahovi neprijatelji vrebaju i spletakare protiv nas najgorim spletkama, pa su, stoga, svi muslimani dužni stati u jedan saf i voditi ovu veliku bitku (za opstanak). Muslimani su dužni odbiti pokornost Allahovim neprijateljima i ostaviti naklonost prema njima, te se dobro pripremiti za sukobe na bilo kojim poljima, a najbolja opskrba jeste bogobožnost/takvaluk, ujedinjenost i zbijanje safova. To, samo po sebi, smatra se velikom pobjedom: "**Allah voli one koji se na Njegovu putu bore u redovima kao da su bedem čvrsti.**" (Es-Saff, 4)

Zašto musliman MORA davati zekat ?

Islamski su učenjaci jednoglasni u pogledu toga da islamski propisi donose korist šerijatskim obveznicima i da su plodovi praktične primjene islama vidljivi još na ovom svijetu. Iako određeni ibadeti zahtijevaju ulaganje velikog truda ili dio imetka, onaj ko ih izvršava postiže korist i uživa u blagodatima činjenja tog ibadeta. Ova je činjenica izražena u svim ibadetima, naročito zekatu. Zekat je propisan radi čišćenja imetka i njegovog pospješivanja, iako na prvi pogled djeluje da zekat umanjuje čovjekovu imovinu (Ibn Mulekkin, *El-Flam*). Ebu Hurejra prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Sadaka ne može umanjiti imetak.*” (Muslim)

Zekat je, prema mišljenju većine islamskih učenjaka, propisan nakon Hidžre, a neki učenjaci smatraju da je zekat propisan druge godine po Hidžri, prije propisivanja ramazanskog posta. (*Fethul-Bari*)

Uzvišeni Stvoritelj, naređujući Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da

prikuplja zekat od svojih sljedbenika, kaže: “**Uzmi od dobara njihovih zekat, da ih njime očistiš i unaprijediš, i moli za njih**” (Et-Tevba, 103). U ovom ajetu jasno se i nedvosmisleno ukazuje na to da izdvajanjem zekata šerijatski obveznik čisti svoj imetak i unapređuje ga. Plemeniti Stvoritelj pohvalio je vjernike koji daju zekat, kazavši: “**A vjernici i vjernice prijatelji su jedni drugima: traže da se čine dobra djela, a od nevaljalih odvrćaju, i molitvu obavljaju i zekat daju, i Allahu i Poslaniku Njegovu se pokoravaju. To su oni kojima će se Allah, sigurno, smilovati. Allah je doista silan i mudar.**” (Et-Tevba, 71)

S druge strane, onome ko bude izbjegavao ovu obavezu zbog pretjeranog tvrdičluka ili iz drugog razloga, Zakonodavac prijeti bolnom kaznom: “**Oni ma koji zlato i srebro gomilaju i ne troše ga na Allahovom putu – navijesti bolnu patnju. Na Dan kad se ono u vatri džehennemskoj bude usijalo, pa se njime čela njihova i slabine njihove i leđa njihova budu žigosala. Ovo**

je ono što ste za sebe zgrtali; iskusite zato kaznu za ono što ste gomilali!” (Et-Tevba, 34–35). Imetak na koji se daje zekat ne tretira se nagomilanim imetkom čijim vlasnicima Uzvišeni Allah prijete u prethodnom ajetu, bez obzira na to o kolikoj se količini imetka radilo (Kurtubi, *El-Džamii li abkamil-Kur’an*). Imam Ibn Bettal u vezi s tim navodi konsenzus učenjaka (Ibn Bettal, *Šerhu Sahibil-Buhari*).

Ummu Selema prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Imetak koji dostigne visinu nisaba* (nisab je količina imetka koja, shodno odredbi Zakonodavca, podliježe zekatu), *pa se na njega dadne zekat, ne računa se nagomilanim kapitalom.*” (Ebu Davud i Darekutni. Imam Nevevi i šejh Albani ovo su predanje ocijenili dobrim. Vidjeti: *El-Medžmua, Es-Silsiletus-sabiba, Sahibul-džamia*)

Kada je Ibn Omer upitan o tome šta se smatra nagomilanim imetkom, rekao je: “*Imetak na koji se ne daje zekat.*” (Malik; Abdurrezzak, sa ispravnim lancem

prenosilaca. Vidjeti: *Es-Silsiletus-sabiba*)

Imam Buhari u svome *Sabihu* naslovio je poglavlje: "Imetak na koji se daje zekat ne smatra se nagomilanim kapitalom" (*Umdetul-kari*). Ibn Omer prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kada ljudi prestanu davati zekat, Allah će im uskratiti kišu, a da nije stoke, kiša im ne bi ni pala." (Ibn Madža i Hakim. Imam Hakim, Zehebi i Albani ovu predaju smatraju ispravnom. Vidjeti: *Es-Silsiletus-sabiba*)

NEKE MUDROSTI PROPISIVANJA ZEKATA

Vjerniku je dužnost pokoriti se Allahovim naredbama bez obzira na to da li dokućio mudrost Njegovih propisa ili ne. Nije sporno upitati o mudrosti određenog propisa, ali ne s ciljem da se izbjegne izvršavanje ukoliko se ne dođe do željenog odgovora. Samo Uzvišeni Allah zna pravu mudrost propisivanja zekata, a nama su otkrivene neke od tih mudrosti:

- Davanjem zekata vjernik se odziva kur'anskoj naredbi i time zaslužuje veliku nagradu. Svevišnji Allah kaže: "Molitvu obavljajte i zekat dajte i zajedno sa onima koji molitvu obavljaju i vi obavljajte!" (El-Bekara, 43); "Allahove džamije održavaju oni koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju i koji molitvu obavljaju i zekat daju i koji se nikoga osim Allaha ne boje; oni su, nadati se, na Pravome putu" (Et-Tevba, 18). Obecavajući nagradu onima koji izvršavaju obavezu zekata, Plemeniti kaže: "One koje vjeruju i čine dobra djela i molitvu obavljaju i zekat daju čeka nagrada kod Gospodara njihova; i ničega se oni neće bojati i ni za čim oni neće tugovati." (El-Bekara, 277)

- Iskazivanje zahvalnosti Milostivom Allahu na blagodati imetka. Uzvišeni kaže: "I kad je Gospodar vaš objavo: 'Ako budete zahvalni, Ja ću vam, zacijelo, još više dati; budete li nezahvalni, kazna Moja doista će stroga biti.'" (Ibrahim, 7) Imam Tekijjuddin es-Subki kaže: "Izdvajanjem zekata šerijatski obveznik zahvaljuje se Gospodaru na blagodatima. Smisao ove zahvale sadržan je u svim ibadetima, tjelesnim i materijalnim, jer je Uzvišeni Allah podario čovjeku blagodat tijela i imetka pa je dužnost zahvaliti se Allahu na tim blagodatima."

- Čišćenje šerijatskog obveznika od grijeha. Uzvišeni kaže: "Uzmi od dobara njihovih zekat, da ih njime očistiš i blagoslovljenim ih učiniš, i dovi za njih, dova tvoja će ih, sigurno, smiriti. A Allah sve čuje i sve zna." (Et-Tevba, 103)

U komentaru ovog ajeta šejhul-islam Ibn Tejmijja kaže: "Zekat čovjeka, neminovno, čisti od grijeha" (*Medžmuu fetava*). Muaz b. Džebel prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Sadaka poništava grijeha, kao što voda gasi vatru." (Tirmizi, Ahmed i Ibn Madža. Imami Tirmizi i Albani ovu su predaju ocijenili ispravnom. Vidjeti: *Ir-vaul-galil*)

Ako dobrovoljna sadaka gasi grijeha, kakav je onda slučaj s propisanom sadakom, tj. zekatom?

- Šerijatski obveznik oslobađa se tvrdičluka. Imam Ebu Bekr el-Kasani kaže: "Davanjem zekata čovjek se čisti od grijeha i navikava sebe na darežljivost i plemenitost, a odstranjuje od sebe tvrdičluk i škrtost, jer je duša čovjeka po svojoj prirodi sklona tvrdičluku" (*Bedaius-sanaia*). Uzvišeni Stvoritelj zaprijetio je onima koji škrtare, rekav-

ši: "Neka oni koji škrtare u onome što im Allah iz obilja Svoga daje nikako ne misle da je to dobro za njih; ne, to je zlo za njih. Na Sudnjem danu bit će im o vratu obješeno ono čime su škrtarili, a Allah će nebesa i Zemlju naslijediti; Allah dobro zna ono što radite." (Alu Imran, 180)

- Čisti se imetak na koji se daje zekat. U vjerodostojnom hadisu, koji bilježi imam Muslim, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjuje svojoj porodici uzimanje zekata, nazivajući ga "prljavštinom ljudi", što ukazuje na to da je iz imetka izdvojeno ono što treba odstraniti. (Napomena: Zekat je nazvan *prljavštinom* zato što se njime čisti ostali imetak, odnosno zekat je poput vode kojom se pere odjeća: nakon pranja ta voda je prljava. Uzvišeni Allah kaže: "Uzmi od dobara njihovih zekat, da ih njime očistiš i blagoslovljenim ih učiniš." Što se pak šerijatskog obaveznika tiče, on je davanjem zekata učinio jedno od najvrednijih djela i ispunio jedan od ruknova islama (vidjeti: Ibn Usejmin, *Medžmuu fetava*). Uzvišeni Allah kaže: "Allah uništava kamatu, a unapređuje sadaku. Allah ne voli nijednog nevjernika, grješnika." (El-Bekara, 276)

- Iz srca siromaha odstranjuje se zavist i zloba prema bogatom muslimanu. Kada siromah osjeti blagodat imetka bogate osobe, tada u njegovom srcu blijede sve predrasude i ružne misli koje nerijetko kolaju mislima siromaha. Nu'man b. Bešir prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Primjer vjernikā u međusobnoj ljubavi, samilosti i saosjećanju je kao primjer jednog tijela: kada oboli jedan njegov organ, cijelo tijelo pati od nesanice i groznice." (Buhari i Muslim)

- Davanjem zekata zaslužuje se velika nagrada i postižu se visoki stepeni. Uzvišeni Allah kaže: "Oni koji imanja svoja troše na Allahovom putu liče na onoga koji posije zrno iz kojeg nikne sedam klasova i u svakom klasu po stotinu zrna. A Allah će onome kome hoće dati i više; Allah je neizmjerljivo dobar i sve zna." (El-Bekara, 261) A Allah najbolje zna!

(Napomena: O zekatu i mnogim propisima vezanim za praktičnu primjenu ovog ibadeta, možete čitati u drugom tomu knjige *Vodič za muslimansku porodicu*, koja će iz štampe izaći u prvoj polovini 2018. godine.)

Zemlja ne jede tijela VJEROVJESNIKA I ŠEHIDA

Allah je odredio da sve što živi mora i da nestane sa ovog dunjaluka. Sve živi do određenog roka, i prolazi, samo ostaje Uzvišeni Allah:

“Sve što je na Zemlji prolazno je, ostaje samo Gospodar tvoj (lice Gospodara tvog), Veličanstveni i Plemeniti...” (Er-Rahman, 26–27)

“Svaki narod ima svoj kraj, i kad dođe njegov kraj, neće ga moći ni za tren jedan ni odložiti ni ubrzati.” (El-Araf, 34)

“Reci: ‘Sam od sebe ne mogu nikakvu štetu otkloniti, a ni neku korist sebi pribaviti; biva onako kako Allah hoće! Svaki narod ima konac, i kad konac njegov dođe – ni za tren ga neće moći ni odložiti ni ubrzati.’” (Junus, 49)

“Kad bi Allah ljude zbog grijeha njihovih kažnjavao, ništa živo na Zemlji ne bi ostavio, ali On ih do roka određenog ostavlja, i kad rok njihov dođe, ni za tren ga jedan ne mogu ni odgoditi ni ubrzati.” (En-Nahl, 61)

Nestat će i ona Njemu najdraža stvorenja. Tako je On, uzvišen neka je, objavio našem Vjerovjesniku, sallallahu

alejhi ve sellem, da će i on, umrijeti: **“Ti ćeš, zacijelo, umrijeti, a i oni će, također, pomrijeti, i poslije, na Sudnjem danu, pred Gospodarom svojim ćete se jedan s drugim prepirati.”** (Ez-Zumer, 30–31)

U komentaru ovog ajeta: **“Mi znamo šta će od njih zemlja oduzeti, u Nas je Knjiga u kojoj se sve čuva”** (Kaf, 4), imam Kurtubi u svom tefsiru kaže: “Potvrđeno je da zemlja ne jede tijela vjerovjesnika, evlija (Allahu posebno drage osobe) i šehida. Allah je zabranio zemlji da jede njihova tijela, kao što smo to već pojasnili u knjizi *Et-Tezkire*.”

U jednom poznatom hadisu koji govori o Sudnjem danu, a koji prenosi Ebu Hurejra, radijallahu anhu, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pojašnjava da će cijelo čovjekovo tijelo istruhnuti, osim repnjače: *“Između dva puhanja je četrdeset.”* Prisutni upitaše Ebu Hurejru: “Četrdeset dana?” “Odbijam to kazati”, odgovori on. “Četrdeset godina?”, opet ga upitaše. “Odbijam to kazati”, odgovori on. “Četrdeset mjeseci?”, upitaše ga ponovno, a on opet odgovori: “Odbijam to kazati.” Potom

nastavi, kazivajući hadis: “Sve će od čovjeka nakon smrti istruhnuti izuzev trtične kosti iz koje će stvorenja ponovno biti sastavljena. Potom će Allah s nebesa spustiti kišu, nakon koje će ljudi nica-ti kao što niče rastinje.” (Buhari i Muslim).

Znači, cijelo čovjekovo tijelo će istruhnuti osim onog dijela iz kojeg će na Sudnjem danu biti ponovo sastavljen.

TIJELA VJEROVJESNIKA

Ovaj hadis je općenit i iz njega se – kako navodi imam Ibn Hadžer u svom djelu *Fethul-Bari* – izuzimaju vjerovjesnici jer, prema stavu islamskih učenjaka, a na osnovu jednog hadisa, zemlja ne jede tijela vjerovjesnika.

Imam Ebu Davud zabilježio je od Evsa b. Evsa, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Zaista je vaš najvredniji dan petak, pa što više u njemu donosite salavat na mene. I zaista se vaši salavati meni predočavaju.”*

Tada su ashabi rekli: "O Allahov Poslaniče, kako će ti biti predočeni naši salavati kad budeš već istruhnuo (raspadnut)?" On je rekao: "Zaista je Allah zabranio zemlji tijela vjerovjesnika!" (Hadis je sahih. Pogledati Ebu Davud *Sunen*, 1043. Autor djela *Delilul-falihin*, 4/176, Muhammed b. Allan el-Mekki kaže: "Hadis još bilježe i imam Ahmed, Ibn Ebu Asim, Bejheki u više svojih djela, Nesai i Ibn Madža u svojim *Sunenima*, Taberani u svom *Mudžemu*, Ibn Huzejma, Ibn Hibban i Hakim, koji kaže: "Hadis je sahih prema uvjetima Buharije. U verziji koju bilježi imam Nesai navodi se: "Zaista je Allah zabranio zemlji tijela vjerovjesnika!"

Kao dokaz navodi se i hadis od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, u kojem se navodi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Vidio sam sebe u Hidžru (ograđeni prostor kraj Kabe) dok me Kurejševići pitaju o mom Noćnom putovanju (Isra) i pitali su me da im opišem Bejtul-makdis, a ja nisam zapamtio kako izgleda, pa sam se zabrinuo kao nikad do tada. Tada mi je Allah predočio Bejtul-makdis te me nisu pitali ni o čemu a da ih nisam obavijestio. I vidio sam sebe među skupinom vjerovjesnika, kad ono Musa stoji i klanja, koverdžave je kose i širokih pleća kao da je od muškaraca plemena Šenue. I vidio sam Isaa, sina Merjemina, kako i on stoji i klanja. Njemu najsličniji od ljudi je Urva b. Mesud Sekafi. A Ibrahim, i on stajaše i klanjaše. Njemu najsličniji od ljudi je ovaj vaš drug – misleći na sebe. Nastupilo je vrijeme namaza i ja sam ih predvodio kao imam. I kada sam završio sa namazom, neko reče: 'O Muhammede, ovo je Malik, čuvar Vatre, pa mu nazovi selam!', i ja sam se okrenuo prema njemu a on mi prvi nazva selam." (Muslim)

Enes, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "U noći kada sam uzdignut prošao sam pored Musaa, a on je stajao i klanjao u svom kaburu." (Muslim)

Enes, radijallahu anhu, prenio je da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Vjerovjesnici su živi, klanjaju u svojim kaburovima." (Ovaj hadis zabilježili su Ebu Ja'la u svom *Musnedu*, Bezzar u svom *Musnedu*, 256, Temam Razi u *El-Fevaid*, Ibn Asakir u *Tarihu Dimišk*, Ibn Adijj u *El-Kamil* i Bejheki u *Hajatul-embija*. Šejh Albani ocijenio sahihom ga je u djelu *Es-silsile es-sabiha*.) Nakon što je pojasnio vjerodostojnost ovog hadisa, šejh Albani,

rahimehullah, kaže: "Znaj da život koji vjerovjesnicima, alejhimus-salatu ves-selam, potvrđuje ovaj hadis jeste berzahski život, a ne ovodunjalučki život, te je obaveza vjerovati u to bez navođenja primjera kao i pokušaja navođenja kakvoće tog života i poistovjećivanja sa onim što nam je poznato od ovodunjalučkog života..." (*Es-Silsile es-sabiha*)

TIJELA ŠEHIDA

Uz tijela vjerovjesnika, među učenjacima ima onih koji smatraju da i tijela šehida zemlja ne jede. Među njima su imam Ibn Abdulberr i imam Kurtubi koji za svoje mišljenje kao dokaz navode ajet: "Nikako ne smatraj mrtvima one koji su na Allahovu putu izginuli! Ne, oni su živi i u obilju su kod Gospodara svoga, radosni zbog onoga što im je Allah od dobrote Svoje dao i veseli zbog onih koji im se još nisu pridružili, za koje nikakva straha neće biti i koji ni za čim neće tugovati." (Alu Imran, 169–170)

Imam Kurtubi spominje još i mujezine koji izvršavaju taj ibadet. U svom djelu *Et-Tezkire* navodi jednu slabu predaju da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Mujezin koji to radi besplatno je kao ubijeni koji je umazan svojom krovlju. Ako umre, neće se ucrovati u svom kaburu." (Ovu predaju bilježe imam Taberani u svom *Mudžemu* i imam Hejsemi. U njenom lancu je Jahja el-Bukka kojeg imam Ahmed, Ebu Zura, Ebu Hatim i Ebu Davud smatraju slabim. Neki ga, kao Jahja b. Seid i Muhammed b. Sa'd, smatraju pouzdanim. U svom djelu *Fejdul-Kadir* imam Munavi ga je ocijenio slabim a, također, i šejh Albani u *Es-Silsile ed-daifa* izrazom "veoma slab" (daif džidden).

Zatim, vjerodostojne predaje koje potvrđuju kako su tijela šehida nađena svježim nakon dosta godina od njihove pogibije. Jedna od tih jeste i ona koju prenosi Džabir, radijallahu anhu, koji kazuje: "Kada je bila Bitka na Uhudu, otac me pozvao u neko doba noći i rekao: 'Ja sam uvjeren da ću poginuti među prvim ashabima Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Ja iza sebe ne ostavljam ništa dragocjenije od tebe, izuzev Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Dužan sam, pa isplati dug, a svojim sestrama (bilo ih je devet) stalno preporučuj dobro!' Kada je svanulo, on je zaista bio među prvim poginulim i sa njim je u grob

zakopan još jedan. Meni se, međutim, nije svidalo da ga ostavim tako, pa sam ga poslao šest mjeseci izvadio, kad on skoro isti kao i onog dana kada sam ga stavio, izuzev nešto malo na jednom uhu." (Buhari)

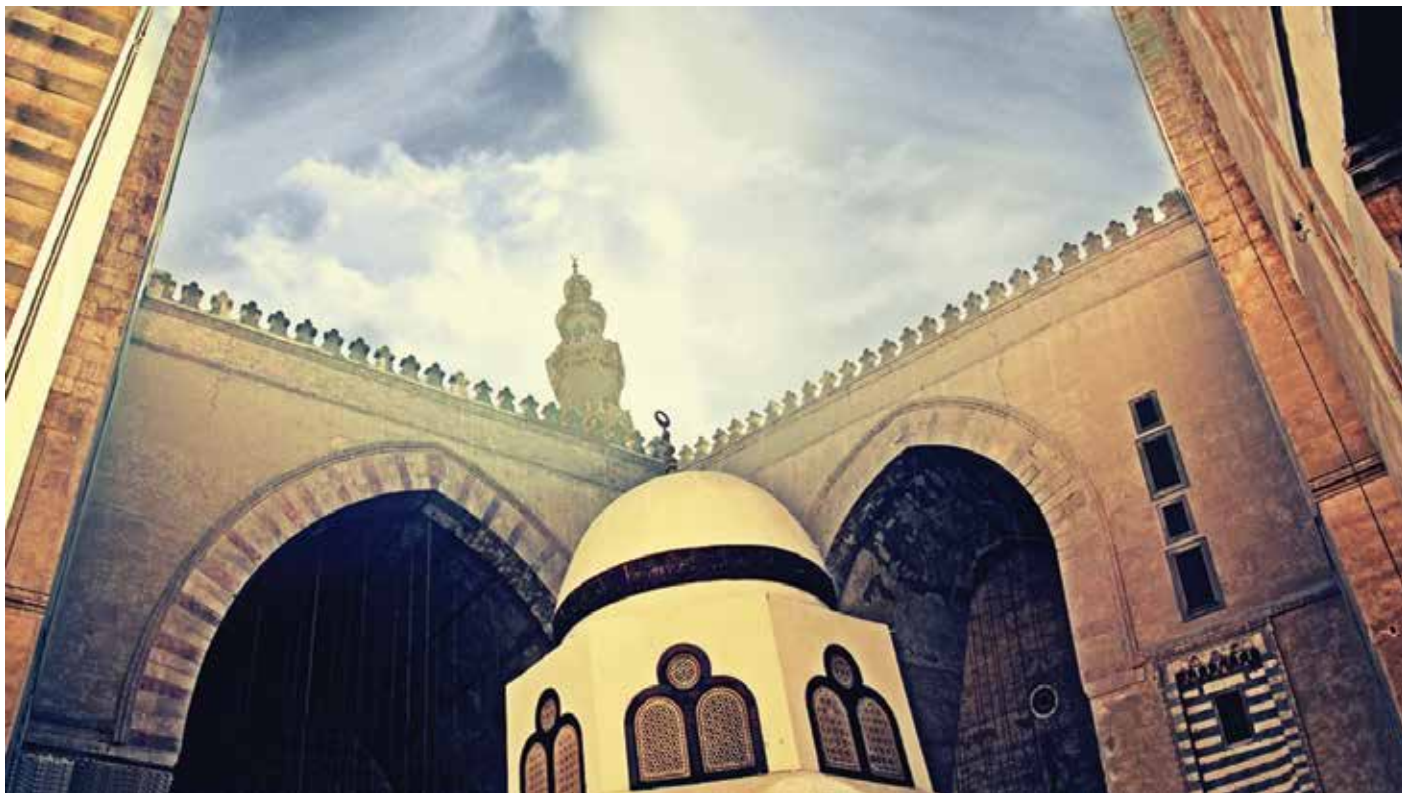
U predaji koju bilježi imama Ebu Davud navodi se i ovo: "I ništa od njega nisam našao ružnim osim nekoliko dlaka koje su, u njegovoj bradi, bile prema zemlji." (Ebu Davud)

Imam Ibn Hadžer, rahimehullah, u komentaru ovog hadisa spominje da imam Hakim navodi predaju da je Džabirov otac sanjao Mubešira b. Abdulmunzira –koji je poginuo kao šehid na Bedru –kako mu je rekao: "Ti ćeš nam ovih dana doći. "On je to ispričao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on reče: "Ovo je šehadet (pogibija kao šehid)." (Pogledati: *Fethul-Bari bi šerh sabihul-Buhari*)

Imam Kurtubi u svom djelu *Et-Tezkire fi abvalil-meuta ve umuril-abire* naslovio je jedno poglavlje "Zemlja ne jede tijela vjerovjesnika, a ni šehida, i oni su živi" i na samom početku naveo prethodno spomenuti ajet iz sure Alu Imran.

Nakon toga on navodi nekoliko predaja koje potvrđuju kako su tijela šehida nađena svježja i neistruhla, i to nakon više godina od njihove pogibije. Tako su – prema predaji koju bilježi imam Malik – tijela šehida Uhuda dvojice ashaba, ensarija Amra b. Džemuha i Abdullaha b. Amra, radijallahu anhu, iz plemena Seleme, nađena svježja i nimalo se nisu izmijenila nakon što im je vodena bujica odnijela kaburove. Tako su izgledali kao da su juče pokopani. Njih dvojica bili su pokopani u istom kaburu. Jedan od njih bio je ranjen pa je stavio svoju ruku na ranu i tako je pokopan. Kada su pokušali da mu odvoje ruku od rane i opruže je, ruka bi se ponovo vratila na mjesto gdje je i bila. Između godine u kojoj se odigrala Bitka na Uhudu i ovog događaja prošlo je četrdeset šest godina.

Imam Kurtubi kaže da je tako bilo i sa šehidima prijašnjih naroda kao i sa vjerovjesnicima. Tu je naveo i primjer koji spominje imam Tirmizi u svom *Sunenu* kada navodi događaj o vlasnicima rovova koji su iskopani po naređenju vladara nevjernika kako bi u njih potpalili vatre i bacali žive vjernike u njih. Naime, vladar je pripremao jednog dječaka da mu bude sihirbaz (vračar) i savjetnik. Brigu da to postane preuzeo je jedan ostarjeli vračar, ali je dječak to zanijekao i povje-

rovao je u Allaha. Vladar – nakon što mu je ponudio da napusti vjeru i ovaj to odbio – naredio je svojim dželatima da ga ubiju. Nakon nekoliko pokušaja, prvo bacanjem sa vrha planine, a onda pokušajem bacanjem u more, nisu uspjeli da ga ubiju. Prvi put planina se potresla i svi su, osim dječaka, popadali sa nje, a drugi put more se pokrenulo i svi su se, osim dječaka, utopili.

Poslije ovog drugog neuspjelog pokušaja dječak se vratio i, kad je ušao vladaru, vladar ga je upitao: “Šta je sa tvojim društvom?” On je odgovorio: “Uzvišeni Allah me od njih spasio.” Zatim je dječak rekao vladaru: “Ti me ne možeš ubiti dok ne uradiš što ti budem naredio. Ako uradiš što ti naredim, ubit ćeš me, a ako ne, nećeš me moći ubiti!” “A šta to trebam uraditi?” upitao je. Dječak je rekao: “Skupi sav narod na jednom platu (mjestu), zatim me razapni na jedno stablo, a onda uzmi strijelu iz mog tobolca i reci: ‘U ime Allaha, Gospodara ovog dječaka!’ Ako to uradiš, ubit ćeš me.” Tako je i uradio. Uzeo je strijelu, stavio je u luk, nategao i rekao: ‘U ime Allaha, Gospodara ovog dječaka’, a zatim je odapeo strijelu. Strijela je dječaka pogodila pravo u sljepoočnicu. Dječak je na mjesto gdje ga je pogodila strijela stavio ruku i umro. Tada je svijet povikao: ‘Mi vjerujemo u Gospodara ovog dječaka!’ Vladaru su tada rekli: ‘Tako nam Allaha, zadesilo te baš ono čega si se bojao, sav je svijet povjerovao!’”

Kada je narod ovo vidio, povjerovao je

u Allaha, “Gospodara ovog dječaka”, što je vladara zulumčara razbijesnilo i on je odlučio da ih kazni tako što će ih baciti u rovove napunjene vatrom (ashabul-uhdud – vlasnici rovova). (Bilježi imam Muslim u svom *Sabihu*)

Imam Tirmizi kaže da je za vrijeme vladavine Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, tijelo ovog dječaka bilo iskopano, a na njegovoj sljepoočnici bila je njegova ruka onako kako ju je stavio onda kad su ga pogodili strijelom i ubili ga.

Uz sve to, možemo konstatovati da nema vjerodostojnih predaja koje, općenito, ukazuju na to da zemlja ne jede tijela šehida, ali da se kroz povijest dešavalo da muslimani nakon više godina od smrti šehida naiđu na njihova tijela svježja kao na dan kada su poginuli, to se ne može negirati.

I za kraj, jedna zanimljiva opaska (teorija) imama Ibn Kajjima, rahimehullah, u vezi sa pitanjem nerastvaranja tijela vjerovjesnika nakon njihove smrti.

Nakon što u svom djelu *Medaridžus-salikin* pojašnjava stepene života – kojih je nabrojao deset – kod sedmog stepena za koji kaže da je “stepen života morala (ahlaka) i pohvalnih svojstava, koja su garant temeljitog života onome ko je opisan njima, on spominje razlike između lijepog i ružnog morala, te dodaje: “I što je taj ahlak kod njegova posjednika potpuniji, to mu je život jači i potpuniji. Zato je ahlak stida, kako jezički tako i suštinski, izveden iz života te najpot-

punijeg života jesu oni ljudi koji su najpotpunijeg stida. A manjkavost stida čovjeka je zbog manjkavosti njegova života jer duša (ruh), kada umre, ne osjeća odvratnosti koje joj izazivaju boli te ih se ne stidi. A kada joj je život zdrav i ispravan, ona to osjeti te ga se stidi.

Isto tako, sva druga plemenita svojstva morala i pohvalne vrline proizlaze iz snage života i njegove suprotnosti kroz manjkavost života.

Život hrabrog potpuniji je od života kukavice, život darežljivog potpuniji je od života škrtice i život razumnog potpuniji je od života glupana.

Shodno tome, vjerovjesnici, salevatu-llahi ve selamuhu alejhim, bili su ljudi najpotpunijeg života toliko da snaga njihova života sprečava zemlju da rastvori njihova tijela. Oni su bili najpotpuniji ljudi u ovom ahlaku, pa onda najprimjerniji i najprimjerniji od svojih sljedbenika.

A pogledaj u život onog koji je prezren, krivokletnik, klevetnik koji tuđe riječi prenosi, škrtac, surov, nasilnik, veliki grješnik, i u život onog koji je plemenit, hrabar, dobročinitelj, pravedan, čedan i dobar, pa ćeš naći prvog kao mrtvaca u odnosu na drugog. Divan li je onaj koji je rekao:

‘Čovjek nema dobra u životu kada se računa od otpatka uživanja.’ (*Medaridžus-salikin*) A Uzvišeni Allah najbolje zna!

ETIKA RASPRAVE NA

DRUŠTVENIM MREŽAMA

Zahvala pripada Allahu, Gospodaru svjetova, i neka su slavati i selami na Allahovog miljenika, odabranog roba i poslanika Muhammeda, njegovu porodicu, ashabe i sve one koji slijede njegovu uputu.

Neslaganje i razilaženje u mišljenju sasvim je prirodno. Različiti, suprotni stavovi i nesuglasice mogu se prevazilaziti na razne načine, a najefikasniji metod jeste razgovor. U našem vremenu društvene mreže u tome igraju veliku ulogu, međutim, nerijetko su one poprište žestokih rasprava i debata, koje često prelaze granice prihvatljivog dijaloga i prerastaju u vrijeđanje, svađe i verbalne ratove širokih razmjera.

Rasprava podrazumijeva pobijanje dokaza dokazom s ciljem da se oponent porazi i potvrdi neispravnost njegove tvrdnje i stava.

Osvrnemo li se na Allahovu knjigu – časni Kur'an, uočiti ćemo da se u nekim ajetima pohvalno govori o raspravi, dok drugi ajeti raspravu osuđuju i zabranjuju. To znači da rasprava može biti pohvalna, ali isto tako i zabranjena. Imam Zehebi u svom djelu *Veliki gri-*

jesi spominje raspravu i kaže: “Ako se rasprava vodi da bi se prepoznala istina i potvrdila – to je pohvalna rasprava, a ako se rasprava vodi da bi se istina odbila ili se vodi bez znanja – to je pokuđena rasprava. Prema ovoj podjeli, shvataju se ajeti i hadisi o dozvoljenosti i pokuđenosti rasprave.” (*El-Kebair*, str. 221)

U narednim redovima razjasnit ćemo dileme u pogledu pohvalne i pokuđene rasprave i ukazati na pravila putem kojih će se u debate i rasprave unijeti duh islamske etike i morala, koji će nas udaljiti od grijeha i učiniti naše rasprave korisnim i plodonosnim.

POKUĐENA RASPRAVA

To je svaka rasprava kojom se podržava neistina i zabluda ili onemogućava da se ispolji i razjasni istina, ili rasprava koja se odvija bez znanja i dokaza. Takvu raspravu prate vrijeđanje, potcjenjivanje, prepirka, temelji se na pretpostavkama, neosnovanom preferiranju vlastitog stava, a cilj učesnika u takvoj raspravi jeste istaknuti se, uzdići se i degradirati sagovornika. Onaj ko vodi

takvu raspravu pristrasan je i neobjektivan, nije u stanju odreći se svog stava iako ga pobijaju jasni argumenti. Želja mu je ušutkati oponenta, obezvrijediti i osporiti njegov govor, predstaviti ga kao neznalicu, a istaknuti svoju superiornost, inteligenciju, naobrazbu i elokventnost.

Ovakva je rasprava teška bolest i zlo koje pospješuje neprijateljstvo i međusobnu netrpeljivost. Izbjeći ovakvu raspravu znači biti pošteđen mnogih neugodnosti. Onom ko ostavi takvu raspravu, iako zastupa ispravan stav, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obećao je kuću u Džennetu. Prenosi se od Ebu Umame, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Ja garantiram kuću u krajevima Dženneta onome ko ostavi raspravu (el-mira) pa makar bio u pravu, kuću u sredini Dženneta ko ostavi laganje pa makar i u šali, i kuću u najvišem dijelu Dženneta onome ko uljepša svoj ahlak.*” (Ebu Davud. Hadis je hasen prema ocjeni Albanija.)

Svevišnji Allah u dva kur'anska ajeta opisao je pokuđenu raspravu: “**A ne-**

vjernici se raspravljaju, služeći se neistinama, da bi time opovrgli Istinu, i rugaju se dokazima Mojim i Mojim opomenama” (El-Kehf, 56); “Eto tako Allah ostavlja u zabludi svakoga ko u zlu pretjeruje i sumnja, one koji o Allahovim znamenjima raspravljaju, iako im nikakav dokaz nije došao, pa izazivaju još veću Allahovu mržnju i mržnju vjernika” (El-Mu’min, 34–35). Hatib el-Bagdadi kaže: “U ova dva ajeta Svevišnji Allah ukazao je na pokuđenu raspravu i stavio nam na znanje da je to rasprava bez argumenta i rasprava kojom se širi zabluda i opovrgava istina. Prema tome, pod pokuđenom raspravom podarzumijeva se rasprava bez znanja i rasprava uz razdor, svađu i obmanu, kojom se podstiče zabluda i neistina nakon što se istina ispolji i razjasni.” (*El-Fekihu vel mutefekkih*)

Temeljni uzrok vođenja ovakvih rasprava jeste oholost i zadivljenost sobom. Kaže Uzvišeni Allah: “Oni koji o Allahovim znamenjima raspravljaju, iako im nikakav dokaz nije došao, u srcima njihovim je samo oholost koja ih neće dovesti do cilja željenog” (El-Mu’min, 56). Iz oholosti se radaju druge ružne osobine, kao što je želja za isticanjem i demonstriranjem superiornosti nad drugima i sklonost ka uzne-miravanju drugih i otkrivanju njihovih nedostataka. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio je: “Nijedan narod neće zalutati nakon što mu je data uputa, osim ako se upusti u (besplodnu) raspravu”, a zatim je proučio ovaj ajet: “... jer oni su narod svadalački” (Ez-Zuhruf, 57–58). (Ahmed, Tirmizi i Ibn Madža. Hadis je hasen prema ocjeni šejha Al-banija.)

POHVALNA RASPRAVA

Pohvalna je ona rasprava koja potpomaže istinu i njoj vodi, uz čist i iskren nijet, i koja se odvija na ispravan način. Postoji rasprava koja je lijepa, a postoji i još ljepša. Časni Kur’an stavlja nam u obavezu da raspravu vodimo na najljepši način. Kaže Svevišnji Allah: “**Na put Gospodara svoga mudro i lijepim savjetom pozivaj i s njima na najljepši način raspravljaj!**” (En-Nahl, 125); “**I sa sljedbenicima Knjige raspravljajte na najljepši način, ali ne i sa onima među njima koji su nepravedni**” (El-Ankebut, 46). Raspravljati se na najljepši način znači temeljiti raspravu na znanju i jasnom dokazu, uz lijep ahlak i blagost, lijepim riječima, a cilj ovakve rasprave jeste afirmirati istinu, istaknuti je i uljepšati, a osuditi zabludu i istaći njenu ogavnost, i to najkraćim putem koji tome vodi. Cilj rasprave ne smije biti nadmetanje i želja za isticanjem, nego je cilj pojasniti istinu i uputiti ljude (Ibn Kesir, *Tefsir*). Takvu raspravu vodili su Allahovi poslanici sa svojim narodima pozivajući ih u vjeru, to je bila praksa istaknutih ashaba i velikana ovog ummeta.

O Nuhovom narodu Svevišnji Allah kaže: “**O Nuhu’, rekoše oni, ‘ti si želio da se s nama raspravljaš i dugo si se raspravljao. Daj neka se ostvari ono što nam prijetiš, ako istinu govoriš!’**” (Hud, 32)

Abdullah b. Abbas, radijallahu anhu, vodio je raspravu sa haridžijama, nakon čega je veliki broj njih ostavio ideju haridžizma. (Ahmed i Hakim)

Imam Šafija govorio je: “Ni s kim se nisam raspravljao a da mi nije bilo svedeno hoće li istina biti na mojoj ili njegovoj strani.” (El-Gazali, *Ihjau ulumid-din*)

OBILJEŽJA POHVALNE RASPRAVE

Da bi rasprava dala svoje plodove i rezultate, nužno je da se sagovornici pridržavaju etike i pravila rasprave. Nekoliko veoma bitnih pravila rasprave možemo uzeti iz ajeta u kojima Svevišnji Allah poučava Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako da vodi raspravu sa idolopoklonicima. To su ajeti sure Sebe u kojima Svevišnji Allah kaže: “**Upitaj: ‘Kov vas opskrbljuje i iz neba i iz zemlje?’ – i odgovori: ‘Allah! Da li smo onda mi ili vi na Pravome putu, ili u očitoj zabludi?’ Reci: ‘Vi nećete odgovarati za grijehе koje mi počinimo niti ćemo mi odgovarati za ono što uradite vi.’ Reci: ‘Gospodar naš će nas sabrati i onda nam pravedno presuditi, On je Sudija Pravedni, Sveznajući.’ Reci: ‘Pokažite mi one koje smatrate Njemu ravnim!’ – Nema ih; postoji samo Allah, Silni i Mudri!’**” (Sebe, 24–27)

Cilj rasprave jeste inicirati razum da o nečemu razmisli, kako bi došao do ispravnoga zaključka. Pitanje božanstva temeljno je vjersko pitanje, a idolopoklonici su o njemu raspravljali i sumnje iznosili, ali i pored toga časni Kur’an usmjerava nas da i pri takvoj raspravi vodimo računa o etici razgovora i debate, te da se rasprava vodi na najljepši način, jer svrha rasprave jeste da se istina prepozna i prihvati. Spomenuti ajeti ukazuju na nekoliko bitnih pravila i etiku vođenja rasprave, od kojih su:

Prvo: Na početku rasprave potrebno je ukazati na zajedničke tačke oko kojih su obje strane složne, da bi one bile polazište pri raspravi. Time do izražaja dolazi podudarnost i sužava se krug

razilaženja, jer kada je krug neslaganja širok, teško je doći do dogovora i zajedničkog stava. Na početku ovih ajeta Uzvišeni Allah kaže: **“Upitaj: ‘Ko vas opskrbljuje i iz neba i iz zemlje?’ – i odgovori: ‘Allah!’”** Idolopoklonici, s kojima se vodila ova rasprava, ne spore da je Allah Onaj koji sve opskrbljuje, kao što o tome Kur’an govori: **“Upitaj: ‘Ko vas hrani s neba i iz zemlje, čije su djelo sluh i vid, ko stvara živo iz neživog, a pretvara živo u neživo, i ko upravlja svim?’ ‘Allah!’, reći će oni, a ti reci: ‘Pa zašto Ga se onda ne bojite?’”** (Junus, 31). S obzirom na to da oponent prihvata i priznaje tu činjenicu, pitanje o tome nije imalo za cilj da se na njega odgovori, nego je cilj istaknuti zajedničku tačku, koja je aksiom za obje strane, pa je naređeno da se to jasno kaže i potvrdi na početku rasprave. Dakle, rasprava treba da se vodi oko precizno određenog pitanja, nakon što se utvrde temelji i osnove, jer ako nema zajedničkih osnova, rasprava je besmislena.

Drugo: Ne tvrdi kategorično da je tvoje mišljenje ispravno, a mišljenje oponenta pogrešno. Ne reci svom sagovorniku u raspravi, naprimjer: “Dođi da ti objasnim da sam u pravu i da si ti u krivu!”, nego mu kaži: “Jedan od nas dvojice je u pravu, a drugi griješi, hajde da o tome popričamo, kako bismo saznali šta je ispravno.” Na ovo iz spomenutih ajeta ukazuju riječi: **“Da li smo onda mi ili vi na Pravome putu, ili u očitoj zabludi?”** Neko od nas, mi ili vi, je na Pravom putu, a drugi su u očitoj zabludi, po ko od nas zastupa istinu, a ko u zabludi? Ovakvu etiku implementirali su islamski pravници svojom izrekom: “Kada budemo pitani o našem stavu i stavu naših neistomišljenika o praktičnim pitanjima u vjeri, dužni smo odgovoriti da je naš stav ispravan, a greška je moguća, dok je stav našeg oponenta pogrešan, a postoji mogućnost da bude tačan” (Ibn Nudžejm, *El-Ešbahu ven-nezair*). Svrha rasprave jeste doći do istine, a ne lična pobjeda, jer prava pobjeda znači otkriti istinu, prepoznati je i prihvatiti. Prihvatiti istinu i njoj se vratiti bolje je nego ustrajavati u neistini, govorio je Omer, radijallahu anhu. (Ibn Kajjim, *l’lamul-muvekkiin*)

Treće: Ne nazivaj stav oponenta ništavnim, iako tako vjeruješ, jer cilj rasprave jeste ubijediti ga, a ne donijeti sud o njegovom stavu. Na tom putu neophodno je približiti se sagovorniku

i prihvatiti pretpostavku da je tvoj stav možda pogrešan. To će oponentu dati snage da kvalitetno iznese svoje argumente, te kada bude dao sve od sebe da opravda svoj stav i dokaže ništavnost tvog stava, te mu to ne pođe za rukom, ostaje mu samo da se povinuje zdravom argumentu i istini. Pogledajmo kako se u spomenutima ajetima biranim riječima obraća sagovorniku: **“Vi nećete odgovarati za grijehe koje mi počinimo niti ćemo mi odgovarati za ono što uradite vi.”** Naš postupak uvjetno se naziva “griježom”, dok se postupak oponenta naziva “djelom”, kako bi se približilo oponentu. Time se stavlja na znanje da je bitno doći do ispravnog suda, a šta će se stvarno nazvati grijehom ili ispravnim postupkom, to će se vidjeti tek na kraju rasprave.

Cetvrto: Sagovornik se treba upoznati sa značajem rasprave i opasnošću koju nosi, jer na osnovu rezultata rasprave slijedi praktična primjena, a sagovornik sam snosi posljedice svoje odluke. Radi se o pravom putu ili zabludi, ispravnom ili pogrešnom, a svako će biti pitan o svom ubjedenju i postupanju po njemu. Na to ukazuju riječi: **“Reci: ‘Gospodar naš će nas sabrati i onda nam pravedno presuditi, On je Sudija Pravedni, Sveznajući.’”**

Peto: Omogućiti sagovorniku da kaže sve što ima i pažljivo ga slušaj sve dok ne završi svoj govor. Tako će kvalitetnije iznijeti svoje argumente i olakšati da se prepozna istina, ako je ona na njegovoj strani, ili će se precizno ustanoviti mjesto njegovog posrtaja, što će omogućiti da fokusiramo upravo na tu tačku. To je najkraći put, jer onaj ko vodi raspravu s ciljem da dođe do istine poput je ljekara: daje bolesniku priliku da detaljno govori o svom stanju, nadajući se da će dokučiti uzrok bolesti, gdje se krije i kako je nastao. To ima veliki utjecaj na dijagnozu bolesti pa i na samu terapiju. Čak i ako bi ljekar bio u stanju otkriti uzrok bolesti drugom metodom mimo govora, pacijent je duševno smireniji ako mu se dâ prilika da detaljno govori o svojoj bolesti. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije sumnjao da je on zastupa istinu, a da su idolopoklonici u zabludi, kao što nije sumnjao da je grijeh – prikladan opis za one koji pored Allaha druge obožavaju, međutim, time se želio približiti oponentu i omogućiti mu da kazuje o svom stavu iznoseći sve argumente koje posjeduje:

“Reci: ‘Pokažite mi one koje smatrate Njemu ravnim!’” Pokažite mi, iznesite mi sve svoje argumente, ja ću ih pažljivo saslušati. Ako niste u stanju iznijeti dokaz kojim biste opravdali svoje obožavanje drugih mimo Allaha, hajde onda da prihvatimo ono oko čega smo se na početku složili: da je Allah jedini, koji vlada i svim upravlja, neka On onda isto tako bude jedini koji se obožava, jer nije pravedno da Allah bude jedini koji stvara, opskrbljuje, svim vlada i upravlja, a drugi se mimo Njega obožavaju.

Šesto: Nastoj privući pažnju i zainteresirati sagovornika svim raspoloživim metodama. Jedan od načina podsticanja na razmišljanje jeste zapitkivanje sagovornika, kao što je to dva puta učinjeno u ovoj kratkoj raspravi: **“Da li smo onda mi ili vi na Pravome putu, ili u očitoj zabludi?” Reci: ‘Pokažite mi one koje smatrate Njemu ravnim!’”**

Sedmo: Cilj rasprave jeste da se dođe do rezultata, a ne puki dijalog. Ukoliko razgovor ne daje plodove, to je samo gubljenje vremena i put ka raskolu, netrpeljivosti i preziru. Rezultat ove rasprave jeste ništavnost širka i idolatrije i potvrda prava na obožavanje samo Svevišnjem Allahu: **“Reci: ‘Pokažite mi one koje smatrate Njemu ravnim!’”** Odgovora nije bilo, te ostaje samo da priznaju, prihvate i kažu: **“Nema Njemu ravnih; postoji samo Allah, Silni i Mudri!”**

Nije nužno da na koncu rasprave oponent prizna grešku i prihvati istinu. Bitno je da upozna jasan dokaz i snažan argument. Ako oponent ne prihvati tvoj stav, to ne znači da si poražen u raspravi. Čak i kada onaj ko je u zabludi ostane pri svom stavu, nakon rasprave neće više biti toliko siguran u svom stavu, njegova ubjedenja će biti poljuljana, a moguće je da nakon nekog vremena prihvati istinu. Naravno, tome se može nadati ukoliko se vodi računa o etici i pravilima rasprave, u protivnom, rasprava će povećati samo raskol.

Kada se radi o raspravama o vjerskim pitanjima naročito je bitno istaći da se u raspravu može upuštati samo onaj ko je za to kompetentan, kako ne bi nanio nepravdu istini, a isto tako kako ne bi pao pod utjecaj sumnji koje oponent iznosi. Stoga, da bi se upustio u raspravu, nije dovoljno to što je istina na tvojoj strani, nego je nužno biti “naoružan” znanjem, razumijevanjem i poznavanjem etike i pravila vođenja rasprave.

SVAKI MJESEC STOTINU IZRAELSKIH AKATA NASILJA NAD AKSOM

Izraelske snage svaki mjesec izvrše stotinu akata nasilja nad muslimanskim bogobomoljama u Jerusalemu, kazao je palestinski ministar za vakuf i vjerska pitanja, Youssef Ideiss. Prema Quds Netu, ministar je rekao da je od početka godine evidentirano 700 djela nasilja protiv muslimanskih bogomolja. Djela nasilja nad muslimanskim bogomoljama uključuju svakodnevne napade koje izvršavaju židovski naseljenici, krađe artefakata i kontinuirano vršenje iskopavanja pod temeljima kompleksa džamije El-Aksa. Ideiss je rekao i da je džamija Ibrahim, najistaknutija islamska građevina u okupiranom gradu Hebronu, također bila predmet opetovanih izraelskih nasilničkih nastaja. Muslimani su pedeset puta bili spriječeni da uče ezan u toj džamiji, a jedan dan ove godine džamija je bila potpuno zatvorena.

Ministar je rekao da izraelska okupacija planira okružiti Jeruzalem i El-Aksu s naseljima i sinagogama, od kojih je posljednja ona koja je otvorena u naselju Batan Al-Hawa krajem avgusta ove godine. On je naveo da se prisustvo izraelskog

ministra javne sigurnosti Gilada Erdana na otvaranju smatra službenom vladinom podrškom projektu.

Ministar je, također, rekao da je dopuštenje izraelske vlade njenim dužnosnicima da nasilnim putem ulaze u El-Aksu dodatno destabilizira situaciju.

Tokom avgusta, kazao je ministar, broj Izraelaca koji su upali u El-Aksu je povećan, a isto tako povećan je i broj talmudskih rituala koje izvode prilikom tih upada.

Ministar je otkrio da je izraelska okupacija na jednom od ulaza u El-Aksu otvorila judaistički vjerski ured koji savjetuje židove koji dolaze kako da oskrnave džamiju. U međuvremenu, kazao je, izraelske okupacione vlasti sprečavaju ulazak školskih knjiga u palestinske škole u Jerusalemu, a umjesto toga besplatno šalju svoje školske knjige kako bi na taj način palestinski obrazovni plan i program zamijenili izraelskim.

(Izvor: qudsnet.com)

SVJEDOČENJA SIRIJKI O STRAVIČNIM TORTURAMA KOJE SU PROŠLE U ASADOVIM KAZAMATIMA

Aida je prvi put uhapšena na kontrolnoj tački u Halepu od Sirijske republikanske garde. Odvedena je u njihov lokalni centar gdje je pred slikom sirijskog diktatora Bašara el-Asada, pretučena, vezana, a potom silovana. Odvedena je u bolnicu za liječenje krvarenja koje je nastalo od posljedica silovanja, da bi je sedam dana nakon toga snage sigurnosti,

uprkos protivljenju liječnika, odvele u zatvor gdje je bila zatočena u ćeliji s dvadeset drugih žena. Aida je tri mjeseca bila izložena konstantnom silovanju, a mjesec dana provela je u samici koju je dijelila sa istruhlim lešom. U ćeliji je pronašla žilet i pokušala se ubiti. Prošla je različite vrste fizičkog mučenja, te je bila prisiljavana da posmatra sodomiziranje muških

zatočenika bocama. Naposljedku su vlasti pristale da je puste na slobodu prethodno je primoravši da potpiše da se obavezuje da će napustiti Siriju i da se nikada više neće vratiti. Aida je jedna od osam žena koje su progovorile o torturama kroz koje su prošle u Asadovim zatvorima.

Njihova svjedočenja uključena su u najnoviji izvještaj nevladine organizacije Advokati i ljekari za ljudska prava (Lawyers and Doctors for Human Rights – LDHR). Izvještaj sadrži detalje stravičnih zločina poput različitih vidova fizičkog mučenja i ekstremnog seksualnog zlostavljanja uključujući i kontinuirano silovanje od strane više muškaraca. Identiteti svjedokinja su zaštićeni radi njihove i sigurnosti njihovih porodica.

(Izvor: middleeasteye.net)

IRAN KORISTI HEZBOLLAH DA PROMIJENI KARTU REGIJE

Američki list *The New York Times* potvrđuje izvještaje da Iran nastoji promijeniti kartu Bliskog istoka uz pomoć libanskog Hezbollaha. U izvještaju se navodi da je Hezbollah u protekla tri desetljeća svoje napore usmjeravao protiv Izraela, ali ova organizacija je u posljednjim godinama angažirana u ratovima protiv sunija u Siriji, Iraku i Jemenu.

Američki list piše kako je Hezbollah hiljade svojih vojnika decenijama uvježbavao za borbu protiv Izraela, ali Hezbollah sada ne zanima borba protiv Izraela i potpuno su okrenuti ratovima uz Husije u Jemenu, a obučavaju i naoružavaju šiitske milicije u Afganistanu pripremajući ih za sektaške sukobe. Od 2011. ova organizacija s velikim brojem trupa djeluje u Siriji, i poslala je svoje kadrove da obučavaju iračke milicije bliske Iranu. Tako je Hezbollah

proširio svoje djelovanje od Libana na brojne druge zemlje i postao je najvažnija iranska paravojna formacija u arapskim zemljama, kojoj Iran daje najviše novca i oružja. The New York Times navodi da je Hezbollah trenutno angažiran u svakom ratu koji se vodi u regiji, a u koji je upleten Iran, te da je ova milicija preuzela na sebe obučavanje svih proiranskih paravojnih formacija u regiji.

Hezbollah je postao "Blackwater" iranske vlade ("Blackwater" je američka firma plaćenih ratnika, koji ratuju za američku vladu), ili, drugačije rečeno, Hezbollah je sada stvarna iranska revolucionarna garda, ovim riječima zaključuje *The New York Times* svoj članak.

(Izvor: *nytimes.com*)

YOUSEF AL-OTAIBA, AMBASADOR UAE U SAD-U, U INTERVJUU AMERIČKOM LISTU THE ATLANTIC: "MI SE U SVOJOJ POLITICI NE OBAZIREMO NA ISLAMSKE PROPISE, TO SMO NAUČILI OD VAS"

U podužem intervjuu listu *The Atlantic*, emiratski ambasador u Washingtonu Yousef Otaiba, govorio je o nizu zanimljivih stvari. On je minimizirao utjecaj blokade koju su njegova zemlja i Kraljevina Saudijska Arabija nametnule Kataru, kazavši kako su "aerodromi otvoreni, hoteli rade, ljudi regularno putuju", tvrdeći da su mjere blokade nametnute kako bi se "zaštitili od Katara".

Otaiba je ustvrdio da je Doha domaćin najvećeg broja terorista nakon Irana, te da se teroristi u Kataru kreću slobodno i otvoreno prikupljaju sredstva za svoje milicije.

Otaiba je optužio Al Jazeera da promovira ekstremizam i da je ta televizija platforma s koje se obraća šejh Jusuf Karadavi, kojeg je optužio da odobrava samoubilačke akcije

protiv američkih vojnika.

Otaiba smatra da Katar ne podržava islamske pokrete motiviran time što katarsko vodstvo s njima dijeli ideologiju, nego iz želje da proširi svoj utjecaj u regiji, no poentira: "U katarskom ministarstvu obrazovanja i obrazovnom sistemu radi veliki broj članova Muslimanske braće – šta misli (katarsko vodstvo) kako će njihova zemlja izgledati za deset godina? Hoće li biti više ili manje radikalniji?"

Otaiba se američkom listu pohvalio da su Ujedinjeni Arapski Emirati usvojili zapadnjački pristup i potpuno odvojili religiju od države, posebno istakavši sljedeće: "I jedan od razloga što Ujedinjeni Arapski Emirati postali ono što jesu danas jeste to što uključujemo islam kada raspravljamo našu ekonomsku politiku; ne nalazi-

mo vjerske tekstove koji nam pomažu da vodimo našu energetska politiku. To smo naučili od vas."

Na pitanje o uvođenju demokracije u UAE, Otaiba je kazao kako se demokracija ne uklapa u identitet i kulturu njegove zemlje, te da se oni radije fokusiraju na poboljšanje sigurnosti, infrastrukture, zdravstva i obrazovanja.

Otaiba je kazao kako njegova zemlja ne određuje vjerskim službenicima šta će govoriti, ali im zabranjuje da govore o određenim temama, pojasnivši da je to, prije svega, tema džihada: "Postoje 1,6 milijardi muslimana i većina njih privatno prakticira vjeru i ne šecu naokolo pozivajući u džihad. Odrastao sam u porodici u kojoj sam podstican da postim i klanjam, ali nikad mi ništa nije bilo nametano. Takav islam mi želimo."

Što se tiče normalizacije odnosa sa Izraelom, za Otaibinu zemlju jedina je prepreka nepostojanje palestinske države.

Otaiba je, na kraju, izrazio optimizam u pogledu nove generacije lidera Mohammeda bin Zayeda, Mohammeda bin Salmana, jordanskog kralja Abdullaha II, koji žele da svoje zemlje više otvore prema Zapadu.

(Izvor: *theatlantic.com*)